

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»
Факультет філології, психології та педагогіки
Кафедра загального мовознавства та іноземних мов**

Рекомендовано до захисту
Протокол засідання кафедри № 00
від «   »   2025 р.
Завідувач кафедри Болотнікова А. П.
(прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»
спеціальності 014 «Середня освіта»,
спеціалізації 014.021 «Англійська мова і література»**

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТЕХНІКИ ЧИТАННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ В
УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ**

Виконавець:

Студентка 4 курсу, групи 401-ГО
Біда Анастасія Андріївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник роботи:

Бондар Наталія Василівна,
к. філол. наук, доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Рецензент:

Халіман Оксана Володимирівна,
д.філол.н., доцент
Полтавського фахового коледжу
НЮУ імені Ярослава Мудрого
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Підсумкова оцінка:

за національною шкалою: _____
кількість балів: _____
Підпис керівника _____

РЕФЕРАТ

БР: 47 с., 1 додаток, 28 джерело.

Історія методики викладання іноземних мов оприявлює тривалий проміжок часу з переважанням акценту на «grammar-translation approach» (читанні, перекладі і вивченні граматики). Однак нові віяння сучасної методології викладання іноземної мови передбачають навчання читання як невід'ємної складової роботи в класі, оскільки засвоєння будь-якої мови передбачає активну залученість учня в комунікативно-розвивальні ситуації, змодельовані з метою занурення учня в мовне середовище, умови близькі до реальних. Саме такі ситуації і зумовлюють вибір теми «Особливості формування техніки читання німецькою мовою в учнів середньої школи».

Подеколи вчителі приділяють більше уваги граматиці або лексиці, забуваючи про те, що саме на читанні базується можливість вивчення мови.

Мета дослідження – вивчення та розробка ефективних методик формування техніки читання німецькою мовою в учнів середньої школи після англійської.

Об'єкт дослідження — особливості формування навичок читання німецькою мовою у учнів середньої школи після англійської.

Методи дослідження: аналіз (проведено аналіз мовної інтерференції, її видів; порівняльний аналіз алфавітів англійської та німецької мов), узагальнення, компаративний аналіз (порівняння вимов в англійській та німецькій мовах).

Наукова новизна дослідження полягає в спробі комплексного розроблення інноваційної методики навчання німецькомовного читання та експлікація можливих варіантів вправ для розвитку правильної вимови й уникнення можливого негативного впливу міжмовної інтерференції.

У першому розділі розглянено проблеми та особливості формування навичок читання другою іноземною мовою через призму інтерференції, представлено способи використання позитивного впливу міжмовної інтерференції для полегшення вивчення другої іноземної мови, виокремлено два типи проблеми читання – лінгвістичні та нелінгвістичні.

У другому розділі зацентровано увагу на фонологічних особливостях вимови німецької мови; здійснено компаративний аналіз специфіки читання алфавітів англійської та німецької мов; репрезентовано ефективність методу «vor dem Lesen – während des Lesens – nach dem Lesen»; запропоновано зразки завдань для формування техніки читання німецькою мовою в учнів середньої школи.

Робота складається з реферату, вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, резюме, списку використаних джерел та додатків.

Повний обсяг роботи – 47 сторінок, з них 42 сторінки тексту. У роботі використано 21 джерело.

Ключові слова: читання, методика, компетенція, мовленнєва діяльність, інтерференція, вимова, акцент, німецька мова.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ ЧИТАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ.....	7
1.1. Міжмовна інтерференція, її вплив на вивчення німецької мови після англійської.....	7
1.2. Особливості формування навичок читання іноземною мовою.....	12
Висновки до розділу 1.....	16
РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК НАВИЧОК ТЕХНІКИ ЧИТАННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ У СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ: ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД.....	18
2.1. Своєрідність вимови літер німецького алфавіту.....	18
2.2. Наголос, інтонація та пауза в розрізі навчання техніки читання в учнів середньої школи.....	24
2.3. Специфіка вправ і завдань, що сприяють формуванню техніки читання німецькою мовою.....	25
Висновки до розділу 2	35
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	37
SUMMARY.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	43
ДОДАТКИ.....	46

ВСТУП

У світі, де вивчення мов є ледве не обов'язковим способом пізнання комунікації в світі, все одно існують проблеми правильного надання знання учням. Через велику затребуваність англійської мови, інші мови відходять на другий план. Це часто призводить до майбутніх проблем у вивченні для багатьох людей. Ця ситуація часто простежується під час викладання такої мови як німецька, після англійської. Під час вивчення німецької мови після англійської учні зіштовхуються з певними труднощами у читанні через значну схожість граматики-фонетичних систем цих мов у багатьох аспектах. Вивченню особливостей навчання техніки читання іноземною мовою, приділяли увагу вітчизняні (О. Б. Бігич, Г. Е. Борецька, Н. Ф. Бориско, С. Ю. Ніколаєва, Н. В. Майєр та ін.) й зарубіжні вчені (Г. Вестгоф, Г. Зольмеке, Х.-Ю. Ганчель, Г.-Е. Піфо). Однак, донині нез'ясованим лишається питання особливостей формування техніки читання німецькою мовою в учнів середньої школи на базі знань англійської, експлікація вже набутих знань, умінь та навичок першої іноземної мови у навчальному процесі, що й становить **актуальність пропонованого дослідження**. Перед педагогами постає завдання розробки ефективних методик формування техніки читання німецькою мовою в учнів середньої школи після англійської, а також зацікавлення вивченням другої мови.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано в межах наукової теми «Комунікативно-прагматичний, функційний та методичний аспекти аналізу мовних одиниць» (номер держреєстрації 0120U104822), яку розробляє кафедра загального мовознавства та іноземних мов Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

Мета дослідження – вивчення особливостей читання німецькою мовою та розроблення ефективного методичного інструментарію формування техніки

читання німецькою мовою в учнів середньої школи після англійської з урахуванням міжмовної інтерференції.

Поставлена мета передбачає такі завдання:

1. Окреслити сутність поняття «міжмовна інтерференція» та особливості формування навичок читання другою іноземною мовою через призму інтерференції.
2. Визначити фонологічні особливості читання німецькою мовою.
3. Репрезентувати ефективні методи навчання техніки читання німецькою мовою.
4. Розробити комплекс вправ для навчання техніки читання німецькою мовою в учнів середньої школи.

Об'єкт дослідження — особливості формування навичок читання німецькою мовою у учнів середньої школи після англійської як необхідна база мовної діяльності для подальшого вивчення другої іноземної мови.

Предмет дослідження — методика формування умінь читання в учнів на уроках німецької мови задля уникнення негативного впливу міжмовної інтерференції.

Методи дослідження. Для дослідження було обрано сукупність методів і прийомів: теоретичних – аналіз, узагальнення та синтез зібраного наукового теоретичного матеріалу, компаративний аналіз (англійської та німецької мов); наукове моделювання, що уможливило розроблення комплексу вправ для навчання читання іноземною мовою.

Наукова новизна дослідження полягає в спробі комплексного розроблення методики навчання техніки читання текстів німецькою мовою.

Практичне значення полягає в подальшому употужненні методики викладання німецької мови у закладах середньої освіти, а також матеріали можна використати під час розроблення спецкурсів методологічного спрямування, написання наукових робіт.

Апробація. Засадничі аспекти наукової розвідки репрезентовано в доповіді «Міжмовна інтерференція в процесі навчання німецькомовному читанню: когнітивно-лінгвістичний підхід» на Міжнародній науково-практичній студентсько-учнівській конференції «Мовні виміри світу» (Житомир, 2025), 77-ій науковій конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Полтава, 2025).

Структура роботи. Праця складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, резюме англійською мовою, списку використаних джерел (21 позиція) та додатку. Загальний обсяг роботи становить 47 с., із них – 40 сторінок основного тексту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ ЧИТАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

1.1. Міжмовна інтерференція, її вплив на вивчення німецької мови після англійської

У сучасному світі вивчення декількох мов є ледве не обов'язковою ступеню до життя в цьому світі. Учень намагається «оволодіти мовою» якнайшвидше задля гарних оцінок. Першу іноземну мову (англійську) зараз вивчають починаючи з молодшої школи, що покращує результати, через ранній початок. Другу іноземну мову ж починають вивчати вже у середній школі.

Однією з перших областей досліджень, в якій було виявлено стійкі переваги двомовних дітей над одномовними однолітками, була сфера металінгвістичної свідомості. Цілком ймовірно, що наявність двох різних мовних систем для вивчення може зробити структурні закономірності більш помітними та привернути увагу дитини до системних особливостей мови. У важливому ранньому дослідженні ролі металінгвістичних понять у мовленнєвому розвитку дітей О. Кларк (1978) припустив, що «вивчення двох мов одночасно, наприклад, може підвищити усвідомлення специфічних мовних засобів в обох мовах». Дж. Тунмер і Ф. Майхілл (1984) пішли далі і постулювали металінгвістичну обізнаність як механізм, за допомогою якого двомовність впливає на будь-який аспект когніції. Вони стверджували, що повна двомовність підвищує металінгвістичні здібності, а це, в свою чергу, призводить до вищого рівня оволодіння навичками читання та академічних досягнень [14, с. 134].

Зауважимо, що друга іноземна мова вивчається через певний проміжок часу від першої, тому знання можуть як допомагати, так і заважати засвоєнню матеріалу.

Під час вивчення німецької мови після англійської учні зіштовхуються з певними труднощами у читанні через значну схожість граматики-фонетичних систем цих мов. Таким чином, школяр має «міжмовну інтерференцію».

Термін «інтерференція» (від англ. *interference*) означає перегрупування моделей, що виникає в результаті введення чужорідних елементів у більш структуровані ланки мови, такі як: основна частина фонематичної системи, значна частина морфології та синтаксису, а також деякі області лексики (родинні стосунки, кольори, погода тощо). Тобто, це своєрідне відхилення від норм мов, які мають зв'язок [22, с. 1]

Як зазначає Г. Вогт, «кожне збагачення або збіднення системи неодмінно передбачає реорганізацію всіх старих відмінних протиставлень системи. Визнання того, що певний елемент просто додається до системи, яка його приймає, без наслідків для цієї системи, зруйнувало б саму концепцію системи» [21, с. 27].

У більш вільно структурованих сферах мови — деяких елементах синтаксису або лексиці випадкового характеру — про «запозичення» можна говорити більш доречно, коли потрібно підкреслити перенесення елемента як такого. Але навіть у цьому випадку не можна виключати можливість подальшої реорганізації структур або інтерференції [22, с. 8].

Отже, інтерференція – це несвідоме запозичення, що є впливом однієї мови на іншу. Мозок намагається заповнити невідому інформацію вже відомими фактами, через не досконального володіння обома мовами.

Вивчення англійської та німецької мов вважається одним із найпоширеніших випадків комбінування мов, а тому проблеми мовної інтерференції легко простежуються у багатьох учнів. Також, вивчення ще має ускладнення через те, що обидві мови є іноземними для українських школярів. Через це на викладачів лягає відповідальність щодо розробки методик пояснень задля зацікавлення учнів до вивчення ще однієї іноземної мови. Перед

педагогами постає завдання розробки ефективних методик формування технік читання німецькою мовою в учнів середньої школи після англійської.

Великий вплив при розробленні таких методик має усвідомлення того, що школяр має вже базу декількох мов (українська як рідна, та англійська як перша іноземна). Є великий відсоток вірогідності, що в результаті взаємодії мов, буде відбуватися інтерференція, включаючи проблеми з формуванням навичок вимови, що є однією з базових під час навчання читання. Завдання вчителя – запобігання та подальше коригування негативного впливу інтерференції на засвоєння матеріалу учнів.

Інтерференцію поділяють на мовну та мовленнєву. Ця класифікація дійсна через те, що інтерференція відбувається саме у людини, яка вивчає більше ніж одну мову. Мова ж – це організм, що постійно розвивається, тому часто можна побачити явища, що настільки прикріпилися до неї через часте вживання, що більше не впливає на мовлення [22, с. 7].

Деякі дослідники поділяють мовну інтерференцію на позитивну й негативну. За теорією контрастивного аналізу, що полягає у системному вивченні двох мов, щоб виявити їхні структурні відміни та подібності, чим яскравіші відмінності між двома мовами, тим більше негативне перенесення. Для прикладу можна навести студентів зі знаннями німецької, які вивчають англійську. Оскільки німецьке слово «Information» може також вживатися у множині («Informationen»), учні, які вивчають німецьку, майже без винятку використовують «informations» в англійській мові, що порушує правила щодо незлічуваних іменників.

Результати позитивного перенесення залишаються в основному маловираженими, тому рідко виносяться на загальне. Проте ці результати можуть мати помітний ефект. Як правило, чим більше дві мови схожі між собою і чим більше учень усвідомлює зв'язок між ними, тим сильнішим є позитивне перенесення. Наприклад, учень, який має знання англійської, вивчає німецьку мову, може правильно вгадати німецьке слово на основі його англійського

еквівалента, хоча синтаксис, фонетика, словосполучення та інші мовні особливості можуть бути іншими. Цей метод вивчення є проблемним через недоліки, оскільки більше піддає учня впливу «хибних друзів», тобто слів, які схожі в обох мовах, але мають дуже різні значення. Через що учень починає спиратися на візуальне вивчення, що є хибним шляхом [18].

Найпоширеніший принципом класифікації за мовними рівнями. Із-поміж основних різновидів «міжмовної інтерференції» вирізняються такі:

1. Фонетична інтерференція (вплив знання звукових особливостей першої мови на другу, такі як артикуляція та акцент).
2. Граматична інтерференція (вплив граматики першої мови на другу).
3. Лексична інтерференція (використання слів першої мови, що не притаманні другій).
4. Семантична інтерференція (через неправильний переклад семантичних значень) [22, с. 1].

Фонетична інтерференція потребує найпильнішої уваги під час навчання читання. Під час вивчення другої іноземної мови, учень часто переймає «акцент», який змогла собі надбати під час вивчення першої. Він може впливати на зрозумілість деяких звуків і часто свідчить про те, що людина не є носієм мови. Учені визначають акцент як комплекс постійних фонетичних відмінностей від норм мови, які носії мови визнають нехарактерними для жодного з діалектів своєї мови. Коли ми маємо справу з іноземною мовою, то на підсвідомому рівні схильні сприймати її звуки як звуки нашої рідної або вже знайомої іноземної мови. Ми сприймаємо все зовсім інакше, ніж носії мови. Тому, коли ми говоримо іноземною мовою, люди автоматично намагаються робити так, як пам'ятає їхній мозок, тобто використовуючи звуки та звукові схеми, вже звичні нам. Якщо дивитися на результат, то така вимова дуже відрізняється від того, що має бути [11].

Проблема фонетичної інтерференції стосується того, як мовець сприймає і відтворює звуки однієї мови, яку можна назвати другорядною, з точки зору

іншої мови, яку можна назвати первинною. Інтерференція виникає, коли двомовна людина ототожнює фонему другорядної системи з фонемою первинної системи і, відтворюючи її, підпорядковує її фонетичним правилам первинної мови.

Розглядаючи явища інтерференції при відтворенні вторинної фонетичної системи, учені виділяють чотири основні типи:

1. Недостатня диференціація фонем (UNDER-DIFFERENTIATION OF PHONEMES). Відбувається, коли два звуки вторинної системи, аналоги яких не відрізняються в первинній системі, плутаються.
2. Надмірна диференціація фонем (OVER-DIFFERENTIATION OF PHONEMES). Передбачає накладання фонематичних відмінностей з первинної системи на звуки вторинної системи, де вони непотрібні.
3. Переінтерпритація відмінностей (REINTERPRETATION OF DISTINCTIONS). Відбувається, коли двомовний (bilingual) розрізняє фонемі вторинної системи за ознаками, які в цій системі є лише супутніми або надлишковими, але є релевантними в його первинній системі.
4. Заміна фонем (PHONE SUBSTITUTION). Застосовується до фонем, які однаково визначаються в двох мовах, але нормальна вимова відрізняється [22, с. 18].

Граматична інтерференція не впливає на вивчення такої мовленнєвої діяльності як читання, проте впливає на саме вивчення другої іноземної мови. Головна вимога полягає в тому, щоб у певній ситуації контакту обидві мови описувалися однаковими термінами. Учені наголошують, що можна уникнути нечітких і суперечливих меж між словами і не словами, синтаксисом і морфологією тощо, якщо розглядати цю різницю для порівняльних цілей як питання ступеня. Хоча морфеми, які є словами (вільними (free)), і ті, які ними не є (зв'язаними (bound)), можуть бути абсолютно розрізнені в деяких мовах або типах мов, у загальному огляді «ступінь зв'язаності» (degree of bounds) морфем

легко розглядати як змінну; відповідно, можна уникнути чітких абсолютних меж між морфологією, словотвором, синтаксисом і фразеологією [21, с. 29]

На лексичному рівні інтерференція – це втручання лексики рідної мови в лексику мови перекладу через схожість лексичних одиниць двох мов. Це увиразнено і планом змісту, і планом вираження.

Фонетична близькість слів призводить до мимовільного порушення норми мови перекладу при вживанні слова мови перекладу. Через це учні часто стикаються з «хибними друзями», коли слова різних мов, які є схожими за написанням або вимовою, мають різні лексичні значення. Як зазначає Р. Шакон-Бельтран, через негативну інтерференцію лексична подібність різних мов призводить не тільки до неправильного перекладу та інтерпретації, так і ускладнює вивчення самої другої іноземної мови. Через це студенти часто не можуть правильно зрозуміти текст задля подальшої роботи з ним [19, с. 337]. В інтерференції є багато різних видів, із яким може зіштовхнутися учень під час вивчення другої іноземної мови, тому вчитель має повністю підготуватися до цього для уникнення майбутніх помилок.

1.2. Особливості формування навичок читання іноземною мовою

Нові віяння сучасної методології викладання іноземної мови передбачають навчання читання як невід'ємної складової роботи в класі, оскільки засвоєння будь-якої мови передбачає активну залученість учня в комунікативно-розвивальні ситуації, змодельовані з метою занурення учня в мовне середовище, умови близькі до реальних. Як зауважує Борецька Г.Е., важливість цього виду мовленнєвої діяльності полягає в кращому, якіснішому опануванні звукової, фонемної, інтонаційної складової, засвоєнні лексичних одиниць і граматичних явищ [4, с. 4]. У навчально-методичному посібнику «Методика навчання літературного читання» авторки Т. М. Білявської зазначено, що читання – вид мовленнєвої діяльності, що здійснюється через сприймання та осмислення письмового тексту [3, с. 4]. Це означає, що навички

читання дозволяють людям почати розуміти зміст висловлювань, їхні формулювання та виділяти головну частину прочитаного. За допомогою цього етапу формується мислення, яке пізніше буде прокладати шлях до знання мови. Услід Л. А. Ніколайчук, висновуємо, що читання іноземною мовою – один із найважливіших видів іншомовної мовленнєвої діяльності. Читання моделює навички письма та є єдиним із провідних шляхів вивчення іноземної мови й літератури [8, с. 58]. Читання іноземною мовою – це можливість збагачення словникового запасу, формування навичок виражати власну думку та розширення знань, тому навички опрацьовувати текст є першочерговим етапом під час навчання іноземної мови.

Читання – складова комунікативної діяльності людини, оскільки забезпечує писемну форму спілкування. За допомогою читання, людина розуміє та запам'ятовує правильну побудову речень, що в подальшому допомагає під час ознайомлення із граматикою мови. Компетентність у читанні – це здатність читати тексти різних жанрів і видів із повним рівнем розуміння змісту. До компетентності належать: вміння, навички, знання, а також комунікативні здібності (здібності до читання).

У методиці навчання іноземної мови виокремлено мовленнєві, навчальні, інтелектуальні, організаційні та компенсаційні вміння.

До мовленнєвих вмінь належать:

1. Вміння виділяти основну інформацію.
2. Вміння відділяти головні факти.
3. Вміння вибірково усвідомлювати потрібну інформацію.
4. Вміння ігнорувати несуттєвий для розуміння матеріал [4, с. 370].

На розвиток умінь читання впливають мовленнєві навички, а саме навички читання букв, буквосполучень, слів та речень.

Компетентність у техніці читання – це здатність учня сприймати і правильно артикуляційно декодувати графічні знаки та письмових повідомлень, яка має базу на взаємодії відповідних навичок та знань [Там само, с. 371].

Для успішного відтворення інформації з боку учня необхідні навички говоріння та знання самого тексту [1, с. 5]. Труднощі часто викликають страх перед текстом та можливі помилки при перших спробах. Важливо показати учням можливість допускання помилок на початку і як їх швидко виправляти.

Для формування компетентності у техніці читання іноземною мовою застосовують такі методи:

- Алфавітний;
- Звуковий(фонетичний);
- Метод цілих слів/речень/тексту;
- Звуковий аналітико-синтетичний метод;
- Метод навчання техніки читання в опорі на ключові слова та правила читання.

Алфавітний метод ґрунтується на запам'ятовуванні алфавітних найменувань літер. Проте це далеко не завжди допомагає навчитися читати слова через комбіновані звуки (“sp” як для прикладу в німецькій).

Метод навчання цілих слів базується на впізнаванні учня цілісного образу слова. Під час цього методу учні запам'ятовують багато слів, що є гарною лексичною базою, проте потім можуть зіштовхнутися із проблемою невідношення букв та звуків, через що стикаються з труднощами під час читання незнайомих слів.

Фонетичний (звуковий) аналітико-синтетичний метод навчання читання «рідною» мовою, яке допомагає запам'ятати графемно-фонемні відповідності.

Найкращим варіантом є комбінування кількох методів, що допомагає краще підібрати метод під кожного учня [3, с. 270].

Лексична навичка – дія, яка забезпечує правильне лексичне оформлення свого мовлення та адекватне сприйняття лексичного оформлення співрозмовників. Одиницею навчання лексики є лексична одиниця, що може бути як звичайним одним словом, так і словосполученням або навіть готовим реченням [3, с. 216]. Граматична навичка – дія, яка забезпечує правильне граматичне формування думок [Там само, с. 240].

Не зважаючи на всі старання, розумінню прочитаного можуть заважати різні фактори, які впливають на здатність учня розуміти та опрацювати тексти. В інших ситуаціях учень може не зрозуміти текст виключно через бракування інших фонових знань про те, що він читає. Учені-методисти зауважують, що талановиті читачі часто мають проблеми з тим, щоб поєднати все, що вони знають перед читанням [16, с. 312].

Лінгвістичні знання – це несвідомі знання про мовну систему: звуки, значення слова й правила їх поєднання. Досвідчені читачі декодують слова та граматичні структури швидко, не усвідомлюючи цього. На перевагу цьому, у слабких читачів виникають лінгвістичні проблеми під час читання, такі як: семантичні (недостатні знання щодо лексичних значень, особливо словосполучень), лексичні (відсутність знань про лексику слів), синтаксичні (незнання правильної побудови речень та граматики) [16, с. 312].

Нелінгвістичні проблеми читання – це будь-які проблеми читання, які не пов'язані з мовними здібностями читача. До них відносяться труднощі пов'язувати ідеї в тексті, труднощі диференціювати основні і допоміжні моменти в тексті, відсутність хорошої стратегії читання, брак культурних знань, довжина тексту, брак фонових знань, брак робочої пам'яті і нездатність або відсутність тренувань швидкісного читання [Там само]. Ноні Пекпекей відносить до цих перешкод такі проблеми, як: граMATика, словниковий запас, вимова, мотивація, впевненість та ін.

Слабкі навички граматики можуть викликати непорозуміння, особливо під час опрацювання складних речень.

Незначний словниковий запас є базовою перешкодою в розумінні читання. Учні можуть не усвідомлювати загальний зміст прочитаного через наявність незнайомих слів.

Помилки у вимові під час усного читання вголос можуть також впливати на результат розуміння прочитаного. Якщо в учнів спостерігаються проблеми з вимовою, вони можуть не розпізнавати слова в контексті, що розширює проблему щодо розуміння тексту.

Мотивація є базовим необхідним фактором задля розуміння прочитаного та вивчення мови в цілому. Учні, котрим не вистачає її, можуть повністю уникати читання, через що може з'явитися проблема недорозвиненості навичок читання.

Упевненість, як і мотивація, є психологічним фактором, що відіграє значущу роль під час навчання. Якщо учні не впевнені у своїх навичках читання, вони почнуть уникати вправ та відстороняться від спроб зрозуміти прочитане.

Неефективні стратегії читання можуть призвести до багатьох проблем із розумінням текстів. Учні мають уміти передбачати, ставити питання, уточнювати, узагальнювати та ін. Багатьом бракує чітких цілей і структури для власного регулювання навчання. Вони часто нехтують стратегіями читання та менше взаємодіють із текстом, використовуючи пасивний спосіб читання, що перешкоджає навчанню.

Висновки до розділу 1

Отже, під час навчання німецької мови після англійської учні зіштовхуються з певними труднощами у читанні через схожість граматики-фонетичних систем цих мов, тому перед учителями постає завдання розробки ефективних методик формування техніки читання німецькою мовою в учнів середньої школи. Під час перших занять учні мають одразу ознайомитися з різницею у вимові англійських та німецьких звуків та одразу бути готовими до

міжмовної інтерференції, суть якої лінгвісти трактують як *відхилення від норм мов, що вивчаються, та спричинена володінням більше, ніж однією мовою, тобто внаслідок мовного контакту*.

Вирізнено такі типи фонетичної інтерференції: недостатня диференціація фонем (UNDER-DIFFERENTIATION OF PHONEMES), надмірна диференціація фонем (OVER-DIFFERENTIATION OF PHONEMES), переінтерпретація відмінностей (REINTERPRETATION OF DISTINCTIONS) та заміна фонем (PHONE SUBSTITUTION).

Історія методики викладання іноземних мов репрезентує тривалий проміжок часу навчання з переважанням акценту на «grammar-translation approach» (читанні, перекладі і вивченні граматики). Однак нові віяння сучасного методологічного дискурсу передбачають акцент на навчанні читання як базисної складової роботи в класі, позаяк засвоєння іноземної мови передбачає активну залученість учнів у змодельовані комунікативно-розвивальні ситуації, близькі до реальних.

Саме читання уможлиблює краще, більш якісне опанування звукової, інтонаційної системи іноземної мови, глибше засвоєння лексичних одиниць і граматичних явищ. Читання – це базова навичка під час вивчення мови, тому можливість передати знання учням одразу з правильною вимовою, із заохоченням до подальшого вивчення – це головний пріоритет перших занять другої іноземної мови.

РОЗДІЛ 2

РОЗВИТОК НАВИЧОК ТЕХНІКИ ЧИТАННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ У СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ: ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД

2.1. Своєрідність вимови літер німецького алфавіту

Навчання читання німецькою мовою після англійською найкраще починати з розбору алфавіту, вимови та фонологічних відмінностей цих двох мов. Потрібно донести до учнів, що хоч німецький алфавіт хоча і схожий із англійським, але має також і свої особливості. Найкраще для такого порівняння підійде зіставний розгляд алфавітів.

Німецький алфавіт, як і англійський, – це алфавіт на латинській основі, який складається з 26 основних (класичних) букв та 4 специфічних: 3 умлаутів (ä, ö, ü) та літери «есцет» (ß) [6].

Для початку потрібно розказати учням класичні, вже знайомі їм, букви, порівнюючи їх вимову з англійською мовою. Для прикладу, буква d в німецькій мові має звук [de](де), що відрізняється від англійської d [di:]. Тому найкращий варіант – це розглянути разом із учнями повний німецький алфавіт із порівнянням з англійським.

Буква A в англійській [ei] (ей) в німецькій [a:] (а) за звучанням різна вимова.

Буква B в англійській [bi:] (бі) в німецькій [be:] (бе) за звучанням схожі.

Буква C в англійській [si:] (сі) в німецькій [tse:] (це) за звучанням різна вимова, в німецькій зустрічається переважно в запозиченнях.

Буква D в англійській [di:] (ді) в німецькій [de:] (де) за звучанням схожі.

Буква E в англійській [i:] (і) в німецькій [e:] (е) за звучанням різна вимова.

Буква F в англійській [ef] (еф) в німецькій [ɛf] (еф) за звучанням однакові.

Буква G в англійській [dʒi:] (джі) в німецькій [ge:] (ге) за звучанням різна вимова.

Буква H в англійській [eitʃ] (ейч) в німецькій [ha:] (ха) за звучанням різна вимова.

Буква I в англійській [ai] (ай) в німецькій [i:] (і) за звучанням різна вимова.

Буква J в англійській [dʒeɪ] (джей) в німецькій [jɔt] (йот) за звучанням зовсім різне звучання.

Буква K в англійській [keɪ] (кей) в німецькій [ka:] (ка) за звучанням схожі.

Буква L в англійській [ɛl] (ел) в німецькій [ɛl] (ель) схожі.

Буква M в англійській [ɛm] (ем) в німецькій [ɛm] (ем) за звучанням однакові.

Буква N в англійській [ɛn] (ен) в німецькій [ɛn] (ен) за звучанням однакові.

Буква O в англійській [oʊ] (оу) в німецькій [o:] (о) за звучанням різна вимова.

Буква P в англійській [pi:] (пі) в німецькій [pe:] (пе) за звучанням схожі.

Буква Q в англійській [kju:] (к'ю) в німецькій [ku:] (ку) за звучанням різна вимова, у німецькій Q завжди з U (qu = [kv]).

Буква R в англійській [ɑ:l] (ар) в німецькій [ʁ] (ер) за звучанням вимова відрізняється.

Буква S в англійській [ɛs] (ес) в німецькій [ɛs] (ес) за звучанням однакові.

Буква T в англійській [ti:] (ті) в німецькій [te:] (те) за звучанням схожі.

Буква U в англійській [ju:] (ю) в німецькій [u:] (у) за звучанням різна вимова.

Буква V в англійській [vi:] (ві) в німецькій [fau] (фау) за звучанням у німецькій читаємо, як [f].

Буква W в англійській [dʌblju:] (дабл'ю) в німецькій [ve:] (ве) за звучанням у німецькій читаємо, як [v].

Буква X в англійській [ɛks] (екс) в німецькій [ɪks] (ікс) за звучанням схожі.

Буква Y в англійській [waɪ] (вай) в німецькій [ypsilon] (іпсилон) мають різну назву і вимову.

Буква Z в англійській [zi:] (зі) в німецькій [tset] (цет) у німецькій читається як [ts].

Необхідно обов'язково звернути увагу учнів на специфічні букви, яких не існує в англійській мові, проте є в німецькій. Із-поміж них: три умлаути: Ä ä - [ɛ:] (е); Ö ö - [ø:] (ьо); Ü ü - [y:] (ьу) та літера ß (Eszett), котру читаємо як [s] та використовуємо після довгих голосних та дифтонгів. Учні мають чітко зрозуміти відмінності та подібності в алфавітах двох мов.

У практичній діяльності, під час навчання учнів із різними вимовами літер німецького алфавіту та їх комбінаціями, ми послуговувалися сайтом «Німецька мова – уроки онлайн», де оприєвнено приклади вимови звуків:

1. A a [a] / а - der Adler (орел).

«А» має вимовлятися як короткий відкритий звук [a], але в окремих дифтонгах інакше. Наприклад, у парах «ah», «aa» звук буде трохи довшим

[a:] - der Wahl (вибір), die Sahne (вершки) / der Saal (зал), das Haar (волосся).

У дифтонгу "ai" літера "A" використовується в звуці [ай], як у слові der Mai (травень).

У буквосполученні "au" літера "A" складає з "U" звук [ау]: die Maus (миша).

2. B b [bɛ:] / бе - das Butterbrot (хліб з олією).

У кінці слова втрачає свою дзвінкість і отримує на звук [п]: grob (грубий).

3. C c [tse:] / це - die Creme [k] (крем). Має звучання як українська К

Ця літера в більших випадках використовується у запозичених словах та на початку слова вона передає звук

[k]: der Clown (клоун), такий самий звук з'являється у парі з «к»: der Blick (погляд)

У буквосполученні «ch» утворюється звук[h], який вимовляється м'якше, ніж українська літера "X": der Chinese (китаєць), das Buch (книга).

Часто в іноземних словах «ch» може читатись як[ч] або [ш]: der Chilene (чилієць), die Chiffre (шифр).

Буквосполучення «chs» вимовляється як[кс]: der Fuchs [ks] (лисиця).

4. D d [de:] / де - Der Delphin (дельфін).

У кінці слова втрачає свою дзвінкість і отримує звук [т]: das Land (країна, земля).

5. E e [e:] / е - die Erdbeere (суниця).

Може утворювати у декількох випадках довгий звук у буквосполученнях "ee", "eh": die Beere (ягода) / das Reh (козуля).

У дифтонгу "ei" читається як [ай]: die Arbeit (робота), die Polizei (поліція).

У дифтонгу «eu» вимовляється як [ой]: deutsch (німецька).

6. F f [ɛf] / еф - die Fahne (прапор).

7. G g [ge:] / ге - das Geschenk (подарунок).

Якщо звук стоїть в початку слова вимовляється як дзвінкий [g]: die Gurke (огірок), die Gitarre (гітара), а наприкінці слова втрачає свою дзвінкість і читається або як

[k] die Sammlung (збори, збірка), або як [h], якщо стоїть після літери "i": schmutzig.

8. H h [ha:] / ха - das Huhn (курка).

Дивлячись на це слово, можна помітити одразу дві ключові особливості літери "h": вона читається як пом'якшений український звук [x] у тих випадках, коли стоїть на початку слова перед голосною - das Herz (серце), das Hobby (хобі).

I не вимовляється, якщо стоїть у середині слова після голосної, таким чином вона разом з нею утворює довгий звук: die Wohnung (квартира, житло). Іноді, наприклад, у слові haben [x] вимовляється м'яко. Звук схожий на те, наче дихаєш ротом на дзеркало.

I i [i:] / і - der Illusionist (ілюзіоніст). Зазвичай вимовляємо як короткий звук [i], але у поєднанні з літерою «e» - «ie» читається як довга [i:]: das Tier (тварина).

10. J j [jɔt] / йот - der Joga (йога).

У поєднанні з "a" і "e" може вимовлятися як довгий голосний:

ja [a:] (так), jemand [e:], або як короткий:

die Jacke [ja] (кофта), jetzt (зараз).

11. K k [ka:] / ка - der Keiler (кабан).

12. L l [ɛl] / ель - die Lilie (лілія).

Читається м'якше, ніж українська "л", звук ближче до [л'].

Подвоєне «l» вимовляється так само, як і одне, але варто запам'ятати, що перед поєднаннями «LL», «MM», «TT» голосна має вимовлятися коротко: der Fall (випадок).

13. M m [ɛm] / ем - der Marienkäfer (боже корівка).

14. N n [ɛn] / ен - die Nuß (горіх).

Читається як українська [н].

У поєднанні "ng" отримує такий звук як носова "не", упускаючи звук [г]: die Übung.

15. O o [o:] / о - die Olive (оливка).

Довгий звук утворюється в дифтонгах "oh" і "oo": das Ohr (вухо) / das Boot (човен).

16. P p [pe:] / пе - der Pfirsich (персик).

Читається як «п», у поєднанні з "f" - "pf" вимовляється як [пф]: die Pfanne (сковорода).

Разом з літерою "h" - "ph" утворює звук [ф] у запозичених словах: die Philosophie (філософія).

17. Q q [ku:] / ку - die Qualle (медуза).

Завжди вживається у поєднанні «qu» і читається як [кв]: die Qualität (якість), die Quelle (джерело).

18. R r [ɛr] / ер - das Rad (колесо).

Вимовляється як [р], якщо літера стоїть на початку або в середині слова перед голосною: braun (коричневий), die Kröte (жаба).

Якщо "r" в кінці слова das Zimmer (кімната), то в поєднаннях "ar", "er", "or", "ier", звук [р] пропадає і з'являється [а]!

Літера "R" може зустрітися в поєднанні з "h": das Rhythmus, у такому разі вона буде вимовлятися як простий звук [p].

19. S s [ɛs] / ес - die Socke (шкарпетка).

Літеру «s» перед голосними читаємо, як [з]: die Rose (троянда).

Наприкінці слова читається як [с], такий самий звук буде у подвоєної «s»: das Minus (мінус), das Gras (трава).

У поєднанні «sch» утворює звук [ш]: das Schloß (замок),

у поєднанні «sp» звук [шп]: der Spaß (задоволення),

у поєднанні «st» звук [шт]: die Stunde (година, урок).

20. T t [te:] / ті - der Teppich (килим).

Читається як [т], як і у разі поєднання «th»: das Thema (тема).

У такому випадку поєднання приголосних «tsch» вимовляється як звук [ч], але трохи твердіше: der Quatsch (дурниця). Наприкінці слова у буквосполученні «tion» утворює звук [цьон]: die Lektion (лекція), die Infektion (інфекція).

21. U u [u:] / у - der Uhu (філін).

Читаємо, як коротка [у]: die Truppe (трупа).

У дифтонгу «uh» утворює довгий звук: der Schuh (туфля, черевик).

Буква «u» входить до пари дифтонгів:

«au» утворюючи звуки: [ау] та «eu» звук [ой]: Europa, euro.

22. V v [faʊ] / фау - der Vulkan (вулкан).

У словах німецького походження буква «v» читається як [ф]: das Verbrechen [f] (злочин), а в запозичених словах як [в]: die Villa [v] (вілла).

Усередині слова іноземного походження буква «v» читатиметься як [в]: die Universität (університет), das Silvester (напередодні Нового року).

Слова, що закінчуються на -ive так само включають дзвінку версію літери «v», тобто [в]: die Perspektive (перспектива).

23. W w [ve:] / ве - der Wagen (віз, машина). Читається як [в].

24. X x [iks]/ікс - das Xylophon (ксилофон). Ця літера передає звуку [кс]: der Text (текст).

25. Y y [ypsilon] / іпсилон - der Yeti (Єті, снігова людина).

У середині слова вимовляється як [ю]: typisch (типовий), der Typ (зразок).

26. Zz [tPset]/цет - das Zebra (зебра).

Вимовляємо, як [ц]: die Zunge (мова), die Zeitung (газета), die Unterstützung (підтримка).

Умлаути:

Ä ä [ɛ:] / е - die Änderung (зміна).

Літера характеризує звук [e]: die Äpfel (яблука).

У позиції «äh» звук стає довшим: die Zähne (зуби).

Дифтонг «äu» читається як [ой]: die Häuser (вдома).

Ö ö [ø:] - das Öl (олія).

Прямого аналога звуку [ø:] немає, але ближче до нього розташовані [e] і носова [o]: die Lösung (рішення).

Ü ü [y:] - der Übergang (перехід).

Літера передає звук, який носієві української мови нагадує щось середнє між м'якою нашою [y] та [ю]: die Mühle (млин).

Лігатура Есцет

ß [ɛs'tPset] / ес - der Fußball (футбол).

Читаємо, як коротку [з]: heiß (гарячий), maßgeblich (значний, важливий).

Усі звуки мають проговорити кожний учень, повторюючи за викладачем для правильної вимови від самого початку вивчення німецької мови [7].

2.2. Наголос, інтонація та пауза в розрізі навчання техніки читання в учнів середньої школи

У німецькій мові наголос в більшості випадків падає на перший склад кореня. У німецькій мові наголос дуже сильний, тому дуже чутно різницю між наголошеним та ненаголошеним складах.

Разом із наголосом, на самому початку навчання читання, потрібно донести до учнів про інтонацію, яка теж доволі відрізняється від англійської, а тим паче і від української мов.

У німецькому реченні інтонаційний наголос має падати на повнозначні слова (самостійні частини мови, такі як іменники, прикметники, числівники і т.д.). Ненаголошеними виступають службові слова (артиклі, прийменники). Основний наголос підкреслює найважливіші слова. Позначається двома наголосами перед наголошеним складом: [ˈ]. Другорядний наголос позначають знаком: [ˈ].

У непоширеному наказовому реченні наголос падає на наголошений склад дієслова: «Kommen Sie! «Trinken Sie!». У поширеному наказовому реченні наголос падає на найважливіше слово, наголошене дієслово: *Nehmen Sie "Platz! Buchstabieren Sie bitte "hier!*

Смислові групи відокремлюються одна від одної паузами, які позначаються вертикальною рисою: *Alle schreiben gut.*

Мелодика німецької мови характеризується двома основними тонами: низьким і високим. Низька мелодія використовується для утворення розповідних і наказових речень, а також питальних речень, що містять питальне слово. Цей тип мелодії позначається стрілкою вниз.

Mein Name ist Mieler. ↓

Woher kommen Sie? ↓

Hören Sie den Dialog! ↓

Якщо ж людина хоче щось запитати, то у питальних реченнях без питального слова використовується високий тон. В цьому випадку тип мелодії позначається стрілкою вгору.

Sprechen Sie Deutsch? ↑

Під час спілкування потрібно слідкувати не тільки за правильною інтонацією, а й за паузами в реченні. Між окремими реченнями та між групами

слів існують паузи. Довгі паузи в кінці речення, короткі – між словами. У середині синтаксичної групи пауз бути не може.

2.3. Специфіка вправ і завдань, що сприяють формуванню техніки читання німецькою мовою

Найпростіше, що можна вигадати задля закріплення теоретичних знань правильно вимови – це читання вголос різних слів. Задля такого не потрібно нічого, крім різних слів та бажання учнів говорити. Для прикладу, щоб відпрацювати звуки «sch», «sp», «st» потрібно, щоб учні по черзі зачитали рядки слів:

Sprotte, Sport, Spagetti, Spektrum, Spargel, Spinne, Spalt, Stand, Stamm, Stelle, Stempel Steppe, Stille, Strand, Student, Stift, Stulle, Stunde, Abstand, Schnaps, Schaft, Schande, Schaffen, Schelle, Schelm, Schiff, Schlamm, Schminke, Schrift, Schloss, Schrott, Schuld Schuppe, Tisch, Tusch, Busch, Wunsch, Dusche, Frische, Asche, Abschnitt, Fisch, Maschine.

Також є можливість, щоб учні читали як по одному слову, так і цілим абзацам, які відповідають за певний звук. Із кожним наступним абзацом можна трохи ускладнювати, щоб перевірити уважність учнів. Для прикладу, в абзаці:

Villa, Ventil, Vanille, Vitamin, Virus, Votum, Visum, Vulkan, Vater, Vetler: Volk Verlag. Verloble, Verrat, Verschluss, Vertrag, Verzug, Vormund, Vorschub, Vorstufe, Vortritt, Vortrupp Vonwand, Vorzug, – учні мають визначити, де «v» має звучати як [f], а в яких випадках має звук [v].

Для перевірки уважності до літер «с» та «к», які обидві мають однаковий звук у багатьох випадках [k], можна, щоб учні повторювали такі слова:

Kassette, Krimi, Karte, Akt Aktiv. Akustik, Creme, Campus, Caravan, Computer, Colt, Rock, Dock Lack Sack Backs Zacke Schmuck Druck Dackel, Decke, Strecke, Locke, Scheck Geschmack

Під час цієї вправи тренується аудіолінгвальний метод, який корелює з ідеєю, що мову можна вивчити через постійне повторення [11].

Коли учні більш-менш почали правильно вимовляти слова, наступним кроком буде показати, як правильно читати речення. В цьому можуть допомогти прислів'я:

1. *Aller Anfang ist schwer.*
2. *Habe Achtung vor dem Alter.*
3. *Guter Anfang ist die halbe Arbeit.*
4. *Wer die Wahl hat, hat die Qual.*
5. *Morgenstunde hat Gold im Munde.*
6. *Anderer Fehler sind gute Lehrer.*
7. *Kleine Kinder können keine Kirschkerne knacken.*
8. *Bürsten mit weißen Börsten bürsten besser als Bürsten mit schwarzen Börsten.*

Повторення за вчителем, а потім і самостійне читання допоможуть учням швидше правильно поставити вимову, а при правильному і постійному повторі, зможуть почати собі виправляти акцент. На початку вивчення німецької мови, завдання вчителя – показати різницю звучання англійської та німецької мов, щоб оминати фонетичну інтерференцію.

Вирізняють такі основні етапи роботи з текстом німецькою мовою:

1. Передчитання – «vor dem Lesen» (обговорення теми майбутнього завдання, ознайомлення з текстом, питання невідомої лексики).
2. Читання – «während des Lesens» (власне читання; увага до ключових елементів тексту, читання про себе або вголос, виконання завдання (якщо воно є)).
3. Післячитання – «nach dem Lesen» (обговорення тексту, робота з завданнями тексту та повторне читання задля закріплення вивченого) [14].

Для того, щоб знання відклалися в голові, потрібно постійно повторювати ці етапи під час роботи з різними текстами. Згадайте все, що знаєте по цій темі, учні мають ставити запитання, дивитися ілюстрації та обмірковувати завдання.

Для найкращого результату варто враховувати стратегії читання:

1. Перед прочитанням - після прочитання: робіть припущення – і оцінюйте. Заздалегідь сформулюйте очікування – підбийте підсумки, порівняйте, сформулюйте думку по тексту. Учні мають ставити питання до і відповідати після читання, як для прикладу:

Vor dem Lesen: Das vermute ich durch die Überschrift: Ich erwarte, dass... Ich hoffe, dass... Ich fürchte, dass... Das verrät das Bild (falls es eines gibt);

(Перед читанням: Це те, що я підозрюю із заголовка: Я очікую, що... Я сподіваюся, що... Я боюся, що... Ось що показує малюнок (якщо він є));

Nach dem Lesen: Das ist tatsächlich passiert: Das ärgert oder freut mich: Es ärgert mich, dass ..., Es freut mich, dass ... (Після прочитання: Це насправді сталося: Це мене дратує або радує: Мене дратує, що..., Мене тішить, що...).

Розділіть текст на розділи, знайдіть заголовок, узагальніть його відповідно до заголовків [12].

1. Записуйте важливе – знаходьте ключові терміни, підкреслюйте важливі слова, узагальнюйте важливі слова на основі позначених слів.
2. Повторення – у випадку, коли маємо завдання із читанням поезії, найкращим варіантом буде читання вірша / поеми, а також постійне повторення (різними учнями по черзі або всім класом разом) найскладніших для вимови слів.

Для найкращого результату, потрібно враховувати звичну стратегію уроку: спочатку познайомити учнів із новою темою та лексикою до неї, розібрати правильну вимову нових слів за допомогою аудіо(відео)матеріалів задля того, щоб на уроці одразу учні почули вимову носіїв. Після цього разом із учителем повторити слова задля запам'ятовування та практики.

На початку формування навичок читання для викладача найкращим вибором буде задіяння простих текстів або діалогів. Для прикладу, на початку вивчення німецької мови першим прочитаним текстами варто зробити ті, що експлікують самопрезентацію. Наприклад:

1. *Servus! Ich heiße Vera Landthaler und komme aus Österreich, Ich bin in Klagenfurt geboren, aber ich lebe in Salzburg. Mein Freund heißt Peter. Er kommt aus Slowenien. Wir wohnen schon lange zusammen.*
2. *Hallo! Mein Name ist Ralf Lichtblau. Ich bin Grafik Designer und wohne in Kiel. Ich bin geschieden und habe einen Sohn. Er heißt Damian und ist neun Jahre alt. Damian und seine Mutter leben in Hamburg. Hamburg und Kiel sind in Norddeutschland.*
3. *Grezi! Ich bin Matteo Steiner, Ich bin sieb-zehn und ich komme aus der Schweiz. Meine Eltern sind Lehrer. Ich habe zwei Geschwister. Meine Schwester Lena ist zwanzig, mein Bru-der Jakob ist dreizehn. Wir wohnen in Basel.*
4. *Guten Tag! Ich heiße Marina Markovi. Ich bin neunzehn. Ich bin in Stuttgart geboren und habe eine Schwester. Mein Vater ist Kroate, meine Mutter ist Deutsche. Wir wohnen in Heilbronn. Heilbronn ist in Süddeutschland, in Baden-Württemberg [16, c. 29].*

Повна транскрипцiя за IPA: (1. /'zɛrvʊs/ | ɪç 'haɪsə 'fɛ:ʁa 'lant,ʔa:lɛ unt 'kɔmə aʊs 'ø:stəʁaɪç | ɪç bɪn ɪn 'kla:gɳfʊɐ̯t gə'bo:ʁɳ | 'a:bə ɪç 'le:bə ɪn 'zaltsbʊɐ̯k | maɪn fɪʁʊnt 'haɪst 'pe:tə | e:ɔ̯ kɔmt aʊs slo've:nɪən | vi:ɔ̯ 'vo:nən fo:n 'laŋə tsu'zamən |

1. /'halo:/ | maɪn 'na:mə ɪst ʁalf 'lɪçtblaʊ | ɪç bɪn 'gʁa:fɪk,dɛzajɛ unt 'vo:nə ɪn ki:l | ɪç bɪn gə'ʃi:dən unt 'ha:bə 'aɪnən zo:n | e:ɔ̯ 'haɪst 'da:mɪan unt ɪst nɔʊn 'ja:ʁə alt | 'da:mɪan unt 'zajɛnə 'mʊtə 'le:bən ɪn 'hambʊɐ̯k | 'hambʊɐ̯k unt ki:l zɪnt ɪn 'nɔɐ̯t,dɔʏtʃlant |
2. /'gʁy:ətsi/ | ɪç bɪn ma'te:o 'ʃtaɪɛ | ɪç bɪn 'zi:ptse:n unt ɪç 'kɔmə aʊs de:ɔ̯ ʃvaɪts | 'maɪnə 'ʔeltən zɪnt 'le:ʁə | ɪç 'ha:bə tsʁaɪ̯ gə'ʃvɪstə | 'maɪnə 'ʃvestə 'le:na ɪst 'tsvantsɪç | maɪn 'bɪu:də 'ja:kɔp ɪst 'dʁaɪtse:n | vi:ɔ̯ 'vo:nən ɪn 'ba:zɪ |
3. /'gu:tɳ 'ta:k/ | ɪç 'haɪsə ma'ʁi:na 'maɐ̯kɔvɪʃ | ɪç bɪn 'nɔʏntse:n | ɪç bɪn ɪn 'ʃtʊtgʁʊt gə'bo:ʁɳ unt 'ha:bə 'aɪnə 'ʃvestə | maɪn 'fa:tə ɪst kʁo'ʔa:tə | 'maɪnə 'mʊtə ɪst

'dɔʏtʃə | vi:ç 'vo:nən in haɪl'brɔn | haɪl'brɔn ist in 'zy:t,dɔʏtʃlant | in 'ba:dŋ
'vʏktəm,bɛvk |)

Для закріплення правильного читання, ці тексти варто читати декілька разів, щоб точно закріпити в голові правильну вимову. Для перевірки матеріалу, викладач має зробити інтерактив, запитуючи інформацію про учнів: (*Hallo! Wie heißen Sie? Wie alt bist du? Woher kommst du? Wo wohnst du? Hast du einen Bruder oder eine Schwester?*). Пізніше варто запропонувати, щоб учні питали у своїх однокласників задля закріплення вивченого словникового запасу та повторення правильної вимови).

Наступним етапом заняття читання варто приділити поезії. Саме вона допоможе пропрацювати правильну вимову як слів, так і німецької інтонації.

Для прикладу:

Willkommen, lieber Frühling!

Sei willkommen, lieber Frühling!

Sei begrüßt viel tausendmal!

Lieber Frühling, bleib recht lange,

Lang in unserm stillen Tal!

Dir zu Ehren sollen schallen

Unsre Flöten und Schalmey'n,

Und wir wollen dir zu

Ehren Tanzen unsern Ringelreih'n.

Und wir wollen

Kränze winden

Und uns schmücken schön wie du,

Und wir wollen

Lieder singen

Und so fröhlich sein wie du.

(August Heinrich Hoffmann von Fallersleben) (1798-1874) [10, с. 2].

Повна транскрипція за IPA:

(/zaɪ̯ gə'gʁy:st fi:l 'taʊznt,ma:l/
 /zaɪ̯ vɪl'kəmən 'li:bə 'fʁy:lɪŋ/
 /'li:bə 'fʁy:lɪŋ blaɪp ʁeçt 'laŋə/
 /laŋ in 'ʊnzəm 'ʃtɪlən ta:l/
 /di:ç tsu: 'ʔe:kən 'zɔlən 'ʃalən/
 /'ʊnzə 'flø:tən ʊnt ʃal'maɪn/
 /ʊnt vi:ç 'vələn di:ç tsu: 'ʔe:kən/
 /'tantsən 'ʊnzən 'vɪŋəl,kaɪn/
 /ʊnt vi:ç 'vələn 'kʁentsə 'vɪndən/
 /ʊnt ʊns 'ʃmʏkən ʃø:n vi: du:/
 /ʊnt vi:ç 'vələn 'li:də 'ziŋən/
 /ʊnt zo: 'fʁø:lɪç zaɪn vi: du:/)

У цьому випадку, найкращим методом буде повторення один за одним, щоб закріпити правильну вимову та інтонацію під час читання поезії. Таким чином учні навчаться правильно говорити німецькою, робити паузи та підіймати чи опускати інтонацію. Також зможуть поринути в чудовий світ літератури Німеччини.

Пізніше, коли вже буде мінімальна база задля читання німецькою мовою, вчителю можна починати давати тексти більшого розміру.

Для прикладу, на занятті можна зробити завдання читання тексту «Die Kartoffel» (Картопля). З назви бачимо, що це стосується теми «Їжа». Тому на початку потрібно розібрати приклади різної їжі: *die Karotte* (морква), *die Zwiebel* (цибуля), *der Pfeffer* (перець), *die Tomate* (помідор).

Учні відразу можуть зіштовхнутися з проблемою у вимові, через подібність написання, а також подібність звучання слів. Для того, щоб оминати міжмовну інтерференцію, одразу вчитель має пояснити різницю у вимові цих лексем. Слова «морква», «перець», та «помідор» найбільше виділяються своєю подібністю. Але учні мають усвідомлювати, що читаються ці слова по-різному. Слово «морква» німецькою буде *die Karotte* та вимовляється [ka'ʁɔtə], а ось

англійською *carrot* звучить вже інакше – /'kærət/. Так само вчитель мусить пояснити різницю між *der Pfeffer* (['pfɛfɐ] (стандартна), також ['pfɛf(:)ɛr]) *pepper* (/ 'pɛpɚ/) та *die Tomate* ([to 'ma:tə]) *tomato* (/tə 'meɪtə/).

Після цього потрібно підготуватися до читання: обговорити про що може йтися в тексті, обміркувати, що очікуєш від прочитаного тексту.

Під час підготовки до читання тексту, можна спитати у одного з учнів: *Magst du Kartoffeln?* (чи подобається тобі картопля?), обговорити, про що може йтися в тексті: *Ich hoffe, dass...*(я очікую, що)

Пізніше, під час початку самого процесу читання тексту (Див. Додаток 1).

Із таким текстом можна вже робити складніші завдання. Для прикладу викладач може здати завдання зіставити речення:

Was passt zusammen? Ordnen Sie zu.

- (1) Die Kartoffel kam im 16. Jahrhundert
- (2) Ab dem 17. Jahrhundert war die Kartoffel
- (3) Das Bild „Die Kartoffelesser" von Vincent van Gogh
- (4) Heute isst man Kartoffeln
- (5) In Deutschland
- (6) Pommes frites haben
- (a) das Hauptnahrungsmittel von armen Leuten.
- (b) einen Nachteil: Sie enthalten sehr viel Fett.
- (c) aus Südamerika.
- (d) sind Salzkartoffeln sehr beliebt.
- (e) ist weltbekannt.
- (f) auf verschiedene Weise.

(Правильні відповіді: Die Kartoffel kam im 16. Jahrhundert aus Südamerika.

Ab dem 17. Jahrhundert war die Kartoffel das Hauptnahrungsmittel von armen Leuten.

Das Bild „Die Kartoffelesser“ von Vincent van Gogh ist weltbekannt.

Heute isst man Kartoffeln auf verschiedene Weise.

In Deutschland sind Salzkartoffeln sehr beliebt.

Pommes frites haben einen Nachteil: Sie enthalten sehr viel Fett.

Повна транскрипція за IPA: /dɪ kʰak'tɔfəl ka:m ɪm ze:ptsɪtən 'ja:ʰʊndət aʊs zu:tʁame'vi:ka/

/ap de:m zi:ptsɪtən 'ja:ʰʊndət va:ʁ dɪ kʰak'tɔfəl das 'haʊpt,na:ʊŋs,mɪtl̩ fɔn 'aʁmən 'lɔʁtɪ/

/das bɪlt di: kʰak'tɔfəl,ʔesə fɔn 'vɪntsɛnt fan gɔx ɪst 'vɛltbə,kant/

/'hɔʁtə ɪst man kʰak'tɔfl̩n aʊf fɛʁ'ʃi:dŋə 'vaɪzə/

/ɪn 'dɔʁtʃlant zɪnt 'zaltskʰak'tɔfl̩n ze:ʁ bə'li:pt/

/pɔm 'fʁɪts 'ha:bən 'aɪnən 'na:x,tai̯l | zi: ɛnt'halt̩n ze:ʁ fi:l fɛt/)

За допомогою завдань такого типу учні будуть навчатися виокремлювати найважливішу інформацію, розширювати словниковий запас.

Після таких завдань можна ускладнювати завдання етапу *nach dem Lesen*. Для прикладу, давати більше запитань чи обирати правильну відповідь.

Етап *vor dem Lesen*: Учитель запитує *Mögen Sie Weihnachten?* – Чи подобається вам Різдво? Що одразу наштовхує на думки про те, яке завдання буде наступним. Учні розмовляють та підвищують зацікавленість у майбутньому читанні.

Прикладом етапу *während des Lesens* можна зробити за допомогою такого тексту:

«Jedes Jahr wieder...»

Die wichtigste Feier in vielen Firmen ist die Weihnachtsfeier. Jedes Jahr im Dezember sitzen die Kolleginnen und Kollegen zusammen, singen gemeinsam Lieder, tanzen, essen Weihnachtsgebäck, überreichen kleine Geschenke, reden und trinken reichlich Alkohol. Bei den meisten Beschäftigten ist diese Jahresabschlussfeier sehr beliebt, denn man kann mit der Chefin oder dem Chef mal ein privates Gespräch führen. Außerdem muss man für das Essen und die Getränke nichts bezahlen.

Doch Vorsicht! Karriereberater sehen bei einer Weihnachtsfeier auch Gefahren: Gefahr 15 Nummer eins ist der Alkohol. Zu viel Alkohol macht gesprächig

und man hat schnell etwas Negatives über eine Kollegin, einen Kollegen oder die Arbeit gesagt. Das mögen viele Vorgesetzte nicht. Auch mit falschen Gesprächsthemen kann man einen negativen Eindruck machen. Absolut tabu sind Gesprächsthemen wie Gehaltserhöhung oder sehr persönliche Probleme.

Gefahr Nummer zwei ist heftiges Flirten, zum Beispiel mit der netten Kollegin oder dem netten Kollegen. Das finden einige Mitarbeiterin-nen oder Mitarbeiter am nächsten Tag unan-genehm und das Arbeitsklima ist gestört.

Nun gibt es auch Beschäftigte, die mögen keine Weihnachtsfeier. Sie bleiben lieber zu Hause oder arbeiten. Aber auch das ist schlecht für die Karriere! Diese Menschen gelten oft als unsozial, denn die Weihnachtsfeier ist und bleibt das wichtigste Ereignis in der Firma» [15, c. 212].

Повна транскрипція за IPA: (/di: 'viçtigstə 'faɪə ʔɪn 'fi:lən 'fɪkmən ʔɪst di: 'vaɪnaxts,faɪə/ /'je:dəs ja:ɐ ʔɪm de'tsembe 'zɪtsən di: ko'le:ɡɪmən unt ko'le:ɡən tsu'zamən/ /'ziŋən ɡə'maɪn,za:m 'li:də | 'tantʃən | 'ʔesən 'vaɪnaxtsɡə,bæk/ /,y:bə'vaɪçən 'klaɪnə ɡə'ʃeŋkə | 'vɛ:dən unt 'tʃɪŋkən 'vaɪçlɪç 'ʔalkoho:l/ /baɪ de:n 'maɪstən bə'ʃeftɪçtən ʔɪst 'di:zə 'ja:vəs,ʔapʃʌs,faɪə ze:ɐ bə'li:pt/ /den man kan mit de:ɐ 'ʃefɪn 'o:də de:m ʃef ma:l ʔaɪn pvi'va:təs ɡə'ʃpɛ:ç 'fy:vən/ /'ʔaʊsə,de:m mʊs man fy:ɐ das 'ʔesən unt di: ɡə'tʃeŋkə nɪçts bə'tsa:lən/ /dɔx 'fo:ɐ,zɪçt | ka'vɛ:ɛbə,ka:tə 'ze:ən baɪ 'ʔaɪnə 'vaɪnaxts,faɪə ʔaʊx ɡə'fa:vən/ /ɡə'fa:v 'nʊmə ʔaɪns ʔɪst de:ɐ 'ʔalkoho:l/ /tsu: fi:l 'ʔalkoho:l maxt ɡə'ʃpɛ:çɪç/ /unt man hat ʃnel 'ʔetvas 'ne:ɡa,ti:vəs 'y:bə 'ʔaɪnə ko'le:ɡɪn/ /'aɪnən ko'le:ɡən 'o:də di: 'ʔaɪbaɪt ɡə'za:kt/ /das 'mø:ɡn 'fi:lə 'fo:ɪɡə,zetstə nɪçt/ /ʔaʊx mit 'falʃən ɡə'ʃpɛ:çs,te:mən kan man 'aɪnən 'ne:ɡa,ti:vən 'ʔaɪndʊk 'maxn/ /,ʔapsolu:t ta'bu: zɪnt ɡə'ʃpɛ:çs,te:mən vi: ɡə'haltsʔe,kø:ʊŋ 'o:də ze:ɐ pɛv'zø:n,lɪçə pko'ble:mə/ /ɡə'fa:v 'nʊmə tsvaɪ ʔɪst 'heftɪɡəs 'flœktən/ /tsʊm 'baɪʃpi:l mit de:ɐ 'netən ko'le:ɡɪn 'o:də de:m 'netən ko'le:ɡən/ /das 'findən 'ʔaɪnɪɡə 'mitə,ʔaɪbaɪtəkɪmən 'o:də 'mitə,ʔaɪbaɪtə ʔam 'ne:ktən ta:k 'ʔʊnaŋəne:m/ /unt das 'ʔaɪbaɪts,kli:ma ʔɪst ɡə'ʃtø:ɪt/ /nu:n ɡɪpt ʔes ʔaʊx bə'ʃeftɪçtə | di: 'mø:ɡn 'kaɪnə 'vaɪnaxts,faɪə/ /zi: 'blaɪbŋ 'li:bə tsu: 'haʊzə 'o:də 'ʔaɪbaɪtn/ /'ʔa:bə ʔaʊx das ʔɪst ʃlɛçt fy:ɐ di: ka'vɛ:ɛbə/ /'di:zə 'menʃən 'ɡeltən

ʔɔft ʔals 'ʊnzə ʔsja:l/ /dɛn di: 'vaɪnaxts faɪə ʔist ʔʊnt blaɪpt das 'vɪçtɪgstə ʔeɪ'ʔaɪgnɪs ʔɪn de:ɐ 'fɪkma/).

Цей текст вже більший і з новою лексикою, що ускладнює завдання, але після нього настає етап *nach dem Lesen*, задля закріпленого матеріалу вчитель пропонує відповісти на запитання:

Fragen zum Text. Beantworten Sie die Fragen.

1. Wann ist die Weihnachtsfeier?
2. Was machen die Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter bei einer Weihnachtsfeier?
3. Warum ist die Feier so beliebt?

Учні відповідають на запитання повторюючи правильну вимову та граматику, коли правильно будують речення. У наступному завданні, учні тренують навички виокремлювати важливу інформацію та робити аналіз прочитаного за допомогою завдання Правда/брехня:

Kreuzen Sie die richtige Lösung an.

1. a) Man darf bei einer Weihnachtsfeier nicht zu viel Alkohol trinken. R
b) Man darf bei einer Weihnachtsfeier gar keinen Alkohol trinken.
2. a) Man kann bei der Feier mit Kolleginnen und Kollegen über alle privaten Probleme sprechen.
b) Man darf nicht über sehr persönliche Probleme sprechen. R
3. a) Man muss nach einer Gehaltserhöhung fragen. Die Feier ist ein guter Moment.
b) Man darf nicht nach einer Gehaltserhöhung fragen. R
4. a) Heftiges Flirten ist sehr gut für das Arbeitsklima.
b) Heftiges Flirten ist nicht gut für das Arbeitsklima R
5. a) Man soll aus sozialen Gründen zur Weihnachtsfeier gehen. R
b) Man kann zu Hause bleiben [15, с. 212].

Такі вправи демонструють, наскільки учні розуміють прочитане та чи вміють вони робити акценти на важливій інформації, тому поступове

ускладнення завдань допоможе учням простіше сприймати лексику й граматику під час читання, а також буде підтримувати легку атмосферу під час навчання.

Висновки до розділу 2

Отже, навчання техніки читання німецькою мовою в учнів середньої школи – це динамічний процес, що потребує від учителя глибокого розуміння методичних засад та здатності адаптувати учбовий процес до потреб учнів.

Із-поміж важливих аспектів, на яких варто зацентувати увагу є те, що німецький алфавіт хоча і схожий із англійським, однак має свої особливості: умлаути (ä, ö, ü) та естет (ß). Пояснення різниці звучання вимови німецької та англійської мов знижує можливість фонетичної інтерференції.

У німецькій мові наголос, який здебільшого падає на перший склад, дуже сильний, тому відчутно уяскравлює різницю між наголошеним та ненаголошеним складами.

Інтонаційний наголос виокремлює повнозначні слова (самостійні частини), ненаголошеними є службові слова (артиклі, прийменники). У четвертому розділі увага приділяється саме роботі з текстами під час навчання читання.

Специфіка вправ і завдань, що сприяють формуванню техніки читання німецькою мовою, полягає в увиразненні трьохфазної методики «vor dem Lesen – während des Lesens – nach dem Lesen».

Найкращий варіант навчання техніки читання – поетапний, що включає навчання читання власне звуків, слів, словосполучень, речень, коротких текстів, діалогів, поезії, складного синтаксичного цілого.

ВИСНОВКИ

1. Нові тенденції в сучасній методиці викладання мови передбачають навчання читання як невід'ємну частину освітнього процесу, оскільки вивчення будь-якої мови вимагає активної участі учня в комунікативно-розвивальних ситуаціях, змодельованих з метою занурення учня в мовне середовище, в умовах, наближених до реальних.

Читання – важливий аспект мовленнєвої діяльності людини, позаяк є базовою основою для навичок усного спілкування. У пам'яті учнів середньої школи, які починають вивчати другу іноземну мову, уже сформовано знання рідної та першої іноземної мови, що є фондом знань, до якого можна апелювати сприймаючи інформацію новою мовою. Така особливість оприявлює здатність учнів до когнітивної обробки текстових зразків, що полягає як в аналізі «готових мовних одиниць», що репрезентують ментальний лексикон особистості в аналізі речень, текстів, дискурсів. Учні використовують певні когнітивні стратегії для здогадки про значення нового слова, але тільки тоді, коли воно необхідне для розуміння тексту.

Міжмовна інтерференція – це відхилення від норм мов, що вивчаються, унаслідок мовного контакту.

У процесі вивчення німецької мови після англійської учні зіштовхуються з певними труднощами у читанні, спричиненими різницею у вимові німецьких та англійських звуків.

Вирізнено такі типи фонетичної інтерференції: недостатня диференціація фонем (UNDER-DIFFERENTIATION OF PHONEMES), надмірна диференціація фонем (OVER-DIFFERENTIATION OF PHONEMES), переінтерпретація відмінностей (REINTERPRETATION OF DISTINCTIONS) та заміна фонем (PHONE SUBSTITUTION).

Саме читання уможливує краще, більш якісне опанування звукової, інтонаційної системи іноземної мови, глибше засвоєння лексичних одиниць і граматичних явищ. У процесі навчання техніки читання німецькою мовою

після англійської під час відбору текстів важливо акцентувати увагу на тих автентичних зразках, що репрезентують значну кількість інтернаціоналізмів, англіцизмів, які уможливають механізми упізнаваності й здогадки про значення відповідних лексем.

2. Оскільки англійська та німецька мови входять до германської групи індоєвропейської мовної сім'ї, вони мають багато спільних ознак. Попри схожість, німецький алфавіт має свою специфіку, а саме: умлаути (ä, ö, ü) та есцет (ß). У німецькій мові майже завжди наголошеним є перший склад. Інтонаційний наголос увиразнює самостійні частини мови, ненаголошеними є службові слова (артиклі, прийменники).

Пояснення учням у середній школі різниці звучання лексем німецькомовного та англійськомовного дискурсів знижує можливість фонетичної інтерференції. Перед вчителями стоїть завдання розробити ефективні методи розвитку техніки читання німецькою мовою для учнів середньої школи після англійської.

3. Ефективність навчання техніки читання текстів німецькомовного дискурсу забезпечується поступовістю. Такий підхід передбачає послідовний процес засвоєння іншомовних:

- звуків: початкове знайомство з алфавітом та принципами читання окремих букв та їх комбінацій;
- лексем: розвиток вміння читати слова різної довжини та структури;
- словосполучень і речень: розвиток здатності розуміти зв'язки між словами в контексті;
- коротких текстів та діалогів: відпрацювання навичок читання логічно зв'язаних, завершених мовних фрагментів;
- поезії: розвиток здатності розуміти ритм, риму та образи у віршах;
- складних синтаксичних цілих: удосконалення розуміння довгих і розгорнутих речень, що містять кілька ідей.

Такий системний підхід дозволяє учням послідовно употужнювати свої навички, від простого до складного, забезпечуючи глибоке засвоєння механізмів читання та розуміння прочитаного.

4. Презентована система вправ для навчання техніки читання на заняттях із німецької мови у середній школі базується на принципах комунікативного підходу, свідомого засвоєння, поступовості, індивідуалізації та диференціації навчання. Специфіка вправ і завдань, що сприяють формуванню техніки читання німецькою мовою, полягає в увиразненні трьохфазної методики «*vor dem Lesen – während des Lesens – nach dem Lesen*».

На перших заняттях учитель повинен відразу ознайомити учнів із різницею у вимові англійських та німецьких звуків, щоб запобігти міжмовній інтерференції. На початку бажано обирати для вивчення короткі та прості тексти, щоб навчити правильній вимові класичних слів та виразів. Доречними тут будуть приклади побутових розмов, діалогів у громадських місцях.

Отже, читання – це базова навичка у вивченні мови, тому вміння відразу формувати в учнів навичок правильної вимови, із заохоченням до подальшого опанування іншомовного матеріалу, є ключовим завданням на перших уроках другої іноземної мови.

SUMMARY

In my bachelor's thesis, I investigated the topic of teaching reading in German to secondary school students after English. The aim of the study was to theoretically investigate such a speech activity as reading, to determine the competence of this activity and to develop effective methods of forming the technique of reading in German for secondary school students after English, taking into account interlingual interference and its impact on the process of learning a second foreign language. The goal is also to help students develop correct pronunciation in a timely manner and avoid students' fear of such an element of speech as an accent. The relevance of the study on methodological approaches to the formation of reading in German in students after English is noted, due to a certain similarity in the grammatical and phonetic system. The importance of the responsibility to develop methods of explanation to interest students in learning another foreign language is revealed. Teachers are faced with the task of developing effective methods of teaching the technique of reading in German to secondary school students after English. As well as proper teaching methods. The subject is to make students interested in learning a second language later in life.

The first chapter analyzes psychological aspects of learning a second foreign language. The factor of learning a second foreign language, as interlanguage interference, is considered. The classification of interlanguage interference was studied: grammatical, lexical, and semantic. The emphasis of the study was on phonetic interference, which is the most influential in teaching reading. The topic of the importance of the teacher's role is raised so that the student can learn a second foreign language in a calm manner, avoiding the negative influence of interlanguage interference and using the positive influence of interlanguage interference.

The second section examines the definition of such a language activity as "reading" and its competence. The importance of this speech activity and the need for proper methods of learning it are confirmed. For the sake of better study, the main goals of forming reading skills for better learning of a second foreign language are

analyzed. The skills of reading letters, letter combinations, words, and sentences, and the best methods of teaching correct reading are discussed. The characteristics of such a phenomenon as "competence" and its importance for further learning of a foreign language are described. Possible obstacles to reading comprehension are identified. Two types of reading problems are distinguished - linguistic and non-linguistic, and their characteristics are given.

The section also provides examples of reading with text and its possibility of being conducted using the Lesen - während des Lesens - nach dem Lesen method, which proves that this method forms text analysis skills that will help in the development of reading competence and then in full-fledged language competence. The best stages of complicating reading lessons with the highest probability of increasing motivation to learn a second foreign language are analyzed.

The best option for teaching reading is to proceed by stage: sounds, words, phrases, sentences, short texts, dialogues, poetry, and long texts.

At first, you need to learn to pronounce simple and complex sounds, which can be seen in the third section, and then increase the workload later. The teacher should formulate a proper learning plan to systematically put a step-by-step workload on the students.

Reading is an important part of learning a foreign language and its importance does not decrease, but rather increases when learning a second language. The main thing is to maintain the interest of a student who starts learning a second foreign language, so as not to put them off by incomprehensibility. To do this, you need to use learning situations that can be reproduced in life. To successfully reproduce information, the reader needs the following skills: speaking and knowledge of the text itself. The learner must realize that he/she "needs" and "wants" to learn a second foreign language in order to have comfortable lessons. Difficulties for the learner are often caused by fear of the text being read and possible mistakes during the first attempts.

It's important to show students that they can make mistakes in the beginning and how to correct them, and how to correct them quickly. Reading is an important human language activity because it provides not only a written form of communication, but also a basic basis for developing oral communication skills. Reading paves the way for a full understanding of the language and is an indispensable part of communicative competence, enriching knowledge and expanding the ways people communicate. Therefore, the ability to pass on knowledge to students immediately with correct pronunciation, with encouragement to continue learning, is the main priority of the first lessons of a second foreign language.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бескорса О. С., Моторіна Д. А. Інноваційні технології навчання читання у практиці сучасної початкової школи. *Інноваційна педагогіка*. 2019. С. 23–26.
2. Біда А. А., Бондар Н. В. Особливості формування техніки читання німецькою мовою після англійської в учнів середньої школи. *Збірник матеріалів 77-ї Наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету*, 16–22 трав. 2025. Полтава : Нац. ун-т ім. Юрія Кондратюка, 2024. С. 406–407.
3. Білявська Т. М. Методика навчання літературного читання. 2017. №4. 270 с.
4. Борецька Г. Е. Методика формування іншомовної компетентності у техніці читання. *Іноземні мови*. 2012. С. 24 – 32.
5. Компетенція: суть, структура, основні види – Педагогіка – Підручники для вузів онлайн. *Pidru4niki*. URL: https://pidru4niki.com/16930803/pedagogika/kompetentsiya_sut_struktura_osnovni_vidi (дата звернення: 28.05.2025).
6. Навчання іноземних мов у гімназії. *Збірник методичних матеріалів для вчителів іноземних мов / ред. В. Г. Редька*. Київ, 2023. 92 с.
7. *Німецька мова - уроки онлайн*. URL: https://deutschonline.ucoz.org/index/alfavit_nimeckoji_movi/0-5 (дата звернення: 04.06.2025).
8. Ніколаєва С. Ю., Бориско Н. Ф., Майєр Н. В. Методика навчання іноземних мов і культур в європейському контексті у закладах вищої освіти: Навч.-метод. посібник для студентів магістратури. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2019. 100 с.
9. Ніколайчук Л. А. Методика викладання іноземної мови і літератури, як критерій добору національно-культурного змісту навчання. *Вісник*

Житомирського державного університету імені Івана Франка. Вип. 33. Житомир, 2007 р. С. 58

10. Опанасюк Н. І. Вірші на німецькій мові Zitronenfalter im April. *Всеосвіта*. URL: <https://vseosvita.ua/library/virsi-na-nimeckij-movi-zitronenfalter-im-april-378362.html> (дата звернення: 26.05.2025).
11. Федоренко Л. О. Підвищення мотивації та комунікативної спрямованості занять з німецької мови з використанням автентичних відеоматеріалів і сучасних положень нейродидактики. *Іноземні мови*. 2018. No 3. С. 10 – 14.
12. A Systematic Review: Exploring L2 Vowel Production from Revised Speech Learning Theory Perspective. *Scientific Research*. URL: https://www.scirp.org/journal/paperinformation?paperid=125916&utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 28.05.2025).
13. Audio-Lingual Method: A Comprehensive Overview. *Audio-Lingual Method*. URL: https://www.my-english-teacher.com/traditional-methods-of-teaching-english-audio-lingual-method?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 26.05.2025).
14. Beate Leßmann – Lesestrategien. *Beate Leßmann*. URL: https://www.beatelessmann.de/lesen/lesestrategien.html?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 26.05.2025).
15. Bialystok E. Bilingualism in Development: Language, Literacy, and Cognition. Cambridge University Press. Edinburgh, 2001. 134 с.
16. Buscha, Annerose., Buscha, Anne., Szita, Szilvia. Begegnungen Deutsch als Fremdsprache A1+: Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch. Schubert-Verlag, 2021. С. 99–212.
17. Dahlhaus B. Fertigkeit Hören: Fernstudieneinheit 5. Berlin: Langenscheidt, 1996. 192 S. (3 Audio – CDs).
18. Ehlers S. Lesen als Verstehen. Zum Verstehen fremdsprachlicher literarischer Texte und zu ihrer Didaktik. Fernstudieneinheit 2. München: Langenscheidt, 1993. 205 S.

19. Hilbert S., Kerner M. Schritte 1, A1.1. Hueber Verlag GmbH & Co. KG, 2006, Taschenbuch. 29 с.
20. Kasim U. EFL Students' Reading Comprehension Problems: Linguistic and Non-Linguistic Complexities. 312 с.
21. Language transfer. *Wikipedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Language_transfer (дата звернення: 04.06.2025).
22. Pekpekay N. R. Reading Comprehension Skills in EFL Students: Obstacles and Solutions in Semesters 2 and 4 at PSDKU ARU. С. 36–37.
23. Rösler D., Würffel N. Lernmaterialien und Medien. Deutsch lehren und lernen. München: Klett – Langenscheidt, 2014. S.82 – 124.
24. Westhoff G. Fertigkeit Lesen: Fernstudieneinheit 17. Berlin: Langenscheidt, 1997. 176 S.
25. Vigner G. Enseigner le français comme langue seconde : CLE International. 2001. P. 39 – 40.
26. Vlavatskaya M.. The Problem Of Lexical Interference In Teaching Translation. 2021. 337 с.
27. Vogt H. Dans quelles conditions. Proceedings of the 6th International Congress of Linguists. Vol. 231, 2021. P. 31–46.
28. Weinreich U. Languages in Contact: Finding and Problems. 1953. С. 8–29.

ДОДАТКИ

Додаток А

Die Kartoffel ist schon sehr alt. Sie kam im 16. Jahrhundert mit spanischen Seefahrern aus Südamerika nach Europa. Schon ab dem 17. Jahrhundert war die Kartoffel in Europa 5 das Hauptnahrungsmittel von armen Leuten.

Das Bild „Die Kartoffeleesser“ von Vincent van Gogh ist weltbekannt. Es ist aus dem 19. Jahrhundert und zeigt die Kartoffel als wichtiges Nahrungsmittel in armen Familien. Heute isst man Kartoffeln auf verschiedene Weise. In Deutschland sind Salzkartoffeln sehr beliebt. Salzkartoffeln kann man sehr einfach zubereiten: Man schält die Kartoffel, danach kocht man sie mit etwas Salz. In Belgien oder Frankreich isst man die Kartoffeln anders: Man schneidet sie in Streifen und frittiert sie. Dann heißen sie nicht mehr Kartoffeln, sondern Pommes frites. Pommes frites haben aber einen großen Nachteil: Sie enthalten sehr viel Fett.

Aus Irland kommt eine weitere Erfindung: die Kartoffelchips. Das sind ganz dünne, frittierte Kartoffelscheiben mit Käse und Zwiebeln oder Salz und Essig. In Form von Pommes frites oder Kartoffelchips ist die «alte» Kartoffel auch im 21. Jahrhundert ein modernes und beliebtes Nahrungsmittel.

Повна транскрипція за IPA: (/di: kaʁ'tɔfəl ist ʃo:n ze:ɔ̯ alt. zi: ka:m im ze'tsɛnt undɪt mit 'ʃpaniʃən ze:fa:'vɛ:vɪn aʊs zʏ:tʃamɛ'vi:ka na:χ ɔʏ'vɔ:pa. ʃo:n ap de:m zeʁptse'tsɛnt undɪt va:ɔ̯ di: kaʁ'tɔfəl in ɔʏ'vɔ:pa das 'haʊpt,na:vʊŋs,mɪtəl fɔn 'aʁmən 'lɔʏtən. das bɪlt “di: kaʁ'tɔfəl ʔɛsɐ” fɔn 'fɪntsɛnt fan 'go:χ ist 'vɛltbə,kant. ɛs ist aʊs de:m naʊnʔtsɛn'ʔɛnsɪçtən, undɪt unt 'tsaɪgt di: kaʁ'tɔfəl als 'vɪχtɪgəs na:vʊŋs,mɪtəl in 'aʁmən fa'mi:lɪən.

'hɔytə ist man kaʁ'tɔfn̩ aʊf fɛɐ̯'ʃidn̩ə 'vaɪzə. in 'dɔytʃlant zint 'zaltskaʁ'tɔfn̩ ze:ɐ̯ bə'li:pt. 'zaltskaʁ'tɔfn̩ kan man ze:ɐ̯ 'aɪnfaχ̩ tsu'be:kaɪt̩n̩: man ʃelt di: kaʁ'tɔfəl, da'naχ̩ koχt man zi: mit 'etvas zalts̩.

in bɛl'giən odoɐ̯ fʁank'kaɪç̩ ist man di: kaʁ'tɔfn̩ 'andɐs: man ʃnaɪdt zi: in 'ʃtʁi:fn̩ ont fʁiti'vi:t zi:. dan 'haɪsn̩ zi: niçt me:ɐ̯ kaʁ'tɔfn̩, zɔn.dən pɔm 'fʁi:təs. pɔm 'fʁi:təs 'ha:b̩n̩ ʔa:bə 'ʔaɪnən 'gʁo:sən 'naχ̩taɪl: zi: ʔent'heltən ze:ɐ̯ fi:l fɛt.

aʊs 'ʔi:klant kɔmt 'aɪnə 'vaɪtəkə ɛɐ̯'fɪndʊŋ: di: kaʁ'tɔfəl, ʃɪps. das zi:nt gants dʏnə fʁiti:vtə kaʁ'tɔfəl, ʃaɪb̩n̩ mit kɛ:zə ont 'tsvi:bəl nɔdə zalts̩ ont 'ɛsiç.

in fɔɐm fɔn pɔm 'fʁi:təs odoɐ̯ kaʁ'tɔfəl, ʃɪps ist di: “'ʔaltə” kaʁ'tɔfəl aʊχ̩ ʔim ɔinʔontswaɪtsiçtən 'ʊndɔtsti ɛɪn 'mɔdəknəs ont bə'li:ptəs na:ʁʊŋs, mitəl.)